

Geschiedenis van de migratie

Noorderlicht

De Leidse historici Leo Lucassen en Pieter Emmer hebben met hun Duitse collega's Klaus J. Bade en Jochen Oltmer...

...een boek geschreven over de migratie in Europa van de afgelopen 400 jaar. Deze Enzyklopädie Migration in Europa, vom 17. Jahrhundert bis zur Gegenwart behandelt alle migratiestromen die zich sinds de 17e eeuw door Europa bewogen hebben en hun gevolgen.

Tallose mensen hebben vanaf de middeleeuwen hun heil elders moeten zoeken. Katholieken, moslims (uit Spanje en de Balkan), joden en protestanten werden gedwongen hun land van herkomst te verlaten en vestigden zich in landen waar hun godsdienst dominant was of in ieder geval getolereerd werd. Na de industriële revolutie vestigden in de loop van de negentiende eeuw grote aantallen migranten zich in de steden, op zoek naar werk. Hierop volgde een discussie over ontworteling, criminaliteit en onderklassevorming, die veel parallellen met het huidige integratiedebat vertoonde. Het tweede kwart van de twintigste eeuw kende weer grote vluchtelingenstromen. Oostenrijk-Hongarije en het Turkse rijk vielen na de eerste wereldoorlog uiteen in nationale staten, waarin minderheden niet welkom waren. En 25 jaar later, aan het einde van de tweede wereldoorlog, was het weer raak, toen naar schatting 9.000.000 miljoen Duitsers uit Oost-Europa verdreven werden. Toen de West-Europese economie in de jaren '60 begon te groeien, kwam vanuit overwegend islamitische landen als Algerije, Bangladesh, Pakistan, Marokko, Tunesië en Turkije de arbeidsmigratie op gang.

Ideeën over religieuze en etnische verschillen en daarmee verbonden territoriale identiteiten zijn voortdurend onderwerp van discussie geweest, maar de encyclopedie laat zien dat het idee van etnisch homogene, nationale bevolkingen een mythe is.

De manier waarop verschillende Europese landen omgaan met migratie en integratie, is alleen te begrijpen als je die in een historische context plaatst. Migratie en de moeilijkheden die ermee gepaard gaan, zijn geen nieuw fenomeen, maar in de Europese geschiedenis eerder regel dan uitzondering. De ontvangende samenlevingen werden voortdurend geconfronteerd met nieuwkomers en hebben beleid ontwikkeld om hen op te nemen of buiten te sluiten. Veel bijdragen in de encyclopedie laten de effecten zien van de keuzes die de ontvangende samenlevingen maakten, als reactie op de komst van immigranten. De encyclopedie belicht de gevolgen van eenmaal ingeslagen wegen tot in hun uiterste consequenties, maar biedt geen kant en klare oplossingen voor de problemen waarmee immigratie gepaard gaat. Niettemin zouden politici verplicht moeten worden het boek te lezen, alle 1156 bladzijden.